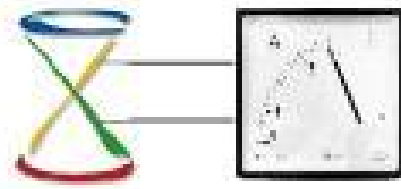

online kísérletező verseny

World Year of
PHYSICS
2005

005.05.04. Flórián, Mónika

Keresés | English | Sitemap

Fórumok |

» [Ajánlott portálok](#) »

[Sulinet](#) » [Oktatás](#) » [Történelem](#) »

Be

[Sulinet](#)

[Biológia](#) | [Fizika](#) | [Földrajz](#) | [Irodalom](#) | [Informatika](#) | [Kémia](#) | [Matematika](#) | [Média](#) |

[Oktatás](#)

[Művészet](#) | [Történelem](#) | [Nyelvek](#)

jel

[Diák](#)

!

[Tanár](#)

Történelem

Isr

[Rendszergazda](#)

[Szülő](#)

[Általános](#)

Óföldeák

[Európa](#)

[Szakképzés](#)

Erődített templom

[ZöldZóna](#)

[Panteon](#)

[Egészség](#)

[Hagyomány](#)

[Innovatív iskolák](#)

[SDT](#)

[Közhaló-Sulinet](#)

[áttekintés »](#)

A település rövid története:

A Száraz-ér egyik fattyúága magaspartján, a Batidai sík vizeivel is körülölelve található az a plató, amelyen az Árpád-kor óta lakott **Óföldeák** területén. Ennek a kiszélesedő földhátnak a délkeleti negyedében áll a templom.

Feltehetően az 1035-ben Gellért püspök által a Csanád megyei egyházszervezésbe hívott segítségül Philippos diaconusról van elnevezve Földeák. A falut említő első okleveles adat viszonylag

későbből, 1332-ből származik. A régészek a feltárás során a templomdombtól 200 méterre keletre egy 10-11. századi település nyomaira bukkantak. A török uralom alóli felszabadító hadjárat idején elhagyják lakói a falut. A harcok elmúltával népesítik csak be ismét (18. sz).

A középkori Földeákat, ma Óföldeákat 1845. május 28-án árvíz sodorta el. Lakói elcserélik a falu területeit az itt birtokos Návay család karapukai birtokaiért. 1845-ben alapítják az Óföldeáktól 5 km-re lévő Földeákat.

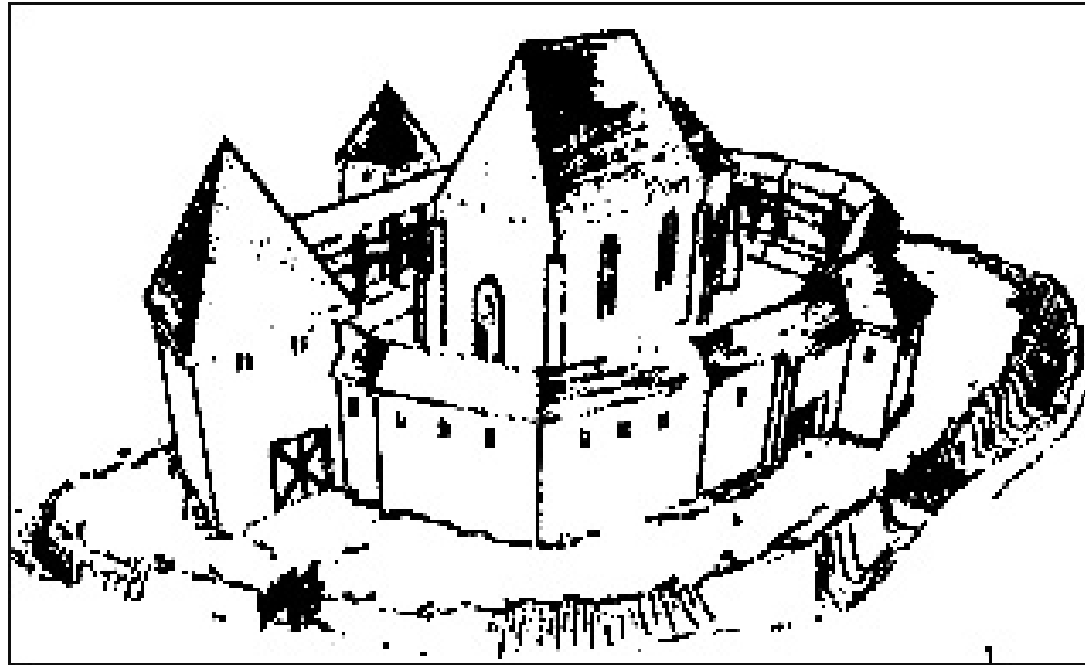
Írásos emlékek a templomról:

Az első hiteles forrás a templomról az az 1429-ben kelt bulla, amelyben Balázsfia Dénes pappá szentelését és az óföldeáki Szent Márton-templom javadalmaiba való beiktatását kérelmezi. Az új-földeáki templom védőszentje Szent László lett. Felépülésével a régi templom elvesztette évszázados fontosságát, magtárrá alakították át. A legkorábbi térképes ábrázolás 1528-ból való,

Lázár Deák Magyarország térképén található. 1753-ban a településről két térkép is készült, melyek a templom hiteles ábrázolására is kitérnek. Az egyház még mindig egy meredek halmon áll, barokk ablakok és huszártorony díszítik. Vertics József 1787-ben rajzon mutatja be a templomot, amelyhez egy különálló harangtorony is tartozott.

A templom története:

A legkorábbi, vagyis az Árpád-kori templom alapjait az újabb ásatások során sem sikerült megtalálni. Az Árpád-kori sáncárok között elhelyezkedő tojásdad alakú dombra épült. Az újabb, középkori templom építésének pontos idejét nem ismerjük, annyi bizonyos, hogy 1429-ben már állt. A ma is álló templom magja

feltehetően a 15. század második feléből származik.

A középkori templom hossza 20,5 m, szélessége 8,7 m, a jelenlegi épület hossza 27 m, szélessége 8,9 m. Bejárata közel 450 éve a nyugati homlokzaton nyílik. A templomhajó gótikus átépítése, beboltozása az 1520-as évekre tehető.

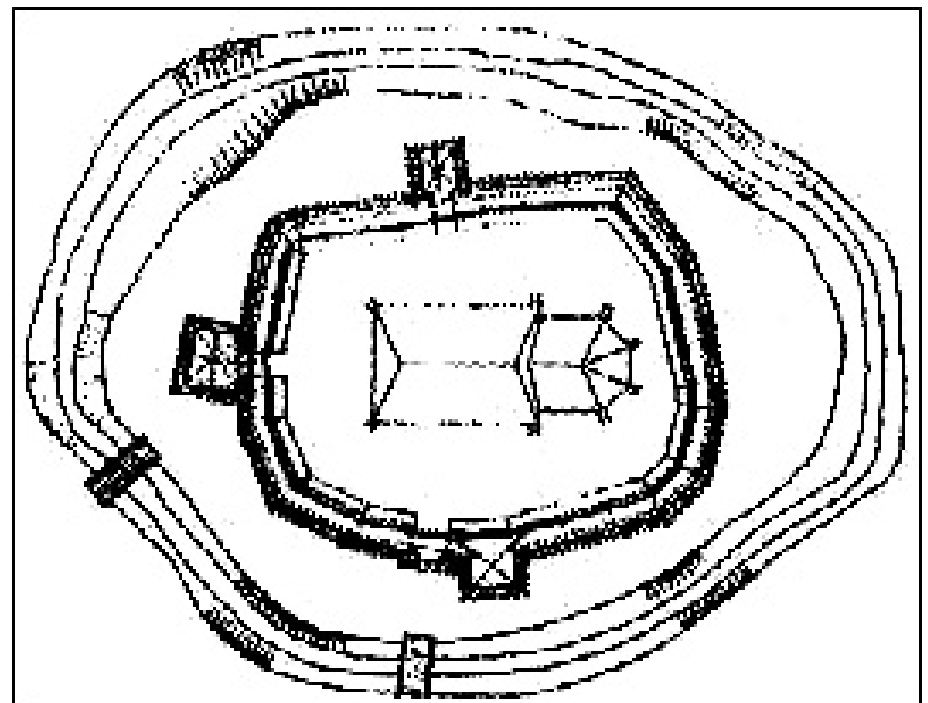
A 17., 18. századra fejeződött be a barokk átépítés. A szentély északi oldalán a támpillérek közé új féltetős sekrestye épült. A huszártornyot és a déli falat 1789-ben vihar döntötte le. A teljes felújítás és bővítés azonban csak 1874-re fejeződött be. A templom első műemléki kutatására 1923-ban került sor. Enyhítettek a domb meredekségén és

helyreállították a gótikus ablakokat. Elkészült az ÉNy-i saroktorony, melyet statikai okok miatt mára lebontottak, és egy fa huszártornyot emeltek a helyére. Templom belsejét is felújították, igyekeztek korhűvé tenni. Átépítésre került a karzat, a fafödémét a régi mintájára kicserélték, továbbá színes üvegablakokkal érték el a gótikus megvilágítást. Az oltárt, a faburkolatokat és a padokat is - a régiek alapján - újakkal helyettesítették.

A teljes műemléki-régészeti kutatás 1990 és 1999 között folyt.

Feltárták a középkori erődítés falait és a domb melletti temetőt. A feltárt sírok bepillantást engednek a középkori viseletbe és a népi hiedelemvilágba is. Nemcsak középkori, hanem 10-12. századi sírok is előkerültek. Megmutatkoznak a pogány magyarok temetkezési szokásai is, miszerint a rövidnek hitt túlvilágra ételt és italt tettek a halottak mellé.

Továbbá ismét renoválták a templomot. Végleges képét ekkor nyerte el.

Az erődítés:

Az egyház körüli erődítés kb. a 16. század

elején készült. Ez tornyokkal ellátott falakból álló együttes volt, melynek fő célja a környékbeli emberek védelme a töröktől és a kisebb portyázó hadaktól. Az erődítés alakja szabálytalan, leginkább trapézhoz hasonló formájú. 26x38 m nagyságú területet fog közre. A falak alapjainak szélessége 90 cm. Ez tette lehetővé, hogy a falmagasság helyenként elérhesse 7 m-t. Az oszlopnymok, a falak szélén elhelyezkedő padka, valamint a kapu belsejében feltételezett faszerkezet arra enged következtetni, hogy az erődöt gyilokjáró erősítette.

A **gyalogkapu tornya** a templom Ny-i homlokzata előtt állt. Egy időben épült az erőd falaival.

A **kapuvédő tornyocska** a hozzá tartozó kapuval az erőd déli oldalán állt. A torony alapterületét tekintve 2,7x3,6 m nagyságú volt. Tiszta időben felső szintjéről Makó is látható volt. Itt került elő egy-egy 150x150 cm nagyságú pillér. Ezeket a szekerek bejutását szolgáló kapu részének tartjuk.

Eredetileg a templomhoz tartozott az a fa **harangtorony**, melyet téglából való átépítése után őrtoronyként az erődítéshez kapcsoltak. A torony 12-14 m magasságából Vásárhelyig szabad volt a kilátás.

Sáncárok nehezítette még az erődbe való bejutást. Ez szorosán követte a mesterséges domb alakját. Szárazárok volt, csak áradásokkor vagy magas vízállás esetén telt meg vízzel.

Kelet felől a falut és az erődítményt a Száraz-ér által létrehozott mocsárvilág természetes védelemmel látta el.

A korabeli feljegyzések szerint képesek voltak ellenállni kisebb támadásoknak az ilyen erődök, jelentős sikerekről számolnak be a krónikák.

Elmondhatjuk, hogy az alföldi építészetben egyedülálló erődtemplom mind kulturális, mind gazdasági tekintetben előrelépést jelentett a kor emberének. Nemcsak az ellenséges betörésektől védte a környék lakosságát, de az egyház feladatait is ellátva kulturális központtá emelte a középkori Földeákat.

Vass Károly - 2001. március. 4.

Forrás:

- I Óföldeák
Tájak, korok, múzeumok kiskönyvtára 653
- I <http://lazarus.elte.hu/moterkep/mb.htm>
- I <http://lazarus.elte.hu/hun/hunkarta/varme/cso/cson.gif>
- I <http://syrius.elte.hu/varak/ofoldeakte/ofoldeakrajzok.htm>

Küldés e-mailben »»»